

ELISAVA
Elisava Escola
Superior de
Disseny

**Associació
Catalana de
Ciències
Ambientals**

**Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient**

POLÍTICA DE PRODUCTES INTEGRADA

Propostes a l'estratègia d'implantació proposada en el *Llibre verd*

**Taller d'Experts sobre la Política de Productes Integrada
Barcelona, 23 de maig de 2001**

Document coordinat per:

Elena Masferrer i Dodas

Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya

Llorenç Milà i Canals

Associació Catalana de Ciències Ambientals

Joan Rieradevall i Pons

Elisava Escola Superior de Disseny

Salvador Samitier i Martí,

Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya

Amb la col·laboració dels relators de l'Associació Catalana de Ciències Ambientals :

Adelaida Clavaguera

Ajuntament de Pallejà

Mireia Herrera

Fundació Fòrum Ambiental

Evelyn Celma

Minuartia Estudis Ambientals

Jordi Pon

QuantiSci, SL

Aquest document ha estat possible gràcies a la col·laboració dels participants al Taller:

Francesc Abad

Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya

Cándido Alvarez

Centre de Recursos Mediambientals de l'Ajuntament de Reus

Alba Bala

Elisava Escola Superior de Disseny

Ramon Bracons

Centro Español de Plásticos

Alba Cabañas

Foment del Treball Nacional

Eduard Castells

Ajuntament de Barcelona

Gemma Cervantes

UPC, Càtedra de Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global

Xavier Domènech

Universitat Autònoma de Barcelona

Pere Fullana

Randa Group, SA

Cristina Gazulla

Elisava Escola Superior de Disseny

Ramon Gómez

Miniwatt, SA

Enric Ibáñez

EcoEmbes, SA

Juanjo Iraegui

EcoServeis

Verònica Kuchinov

Antonio Casado y Cía, SA

Andreu Llanes

Hewlett Packard

Carles Mendieta

Fundació Fòrum Ambiental

Josefina Miret i Tomàs

Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA)

Sandra Muñoz

Institut Cerdà

Marcel Oliveres

Institut Català del Consum

Javier Peña

Elisava Escola de Disseny

Josep Prujà

Centro Español de Plásticos

Joan Riba

Sharp Electrónica España, SA

Pere Riera

Universitat Autònoma de Barcelona

Miquel Rigola

Universitat de Girona

Susana Rivero

Centre per a l'Empresa i el Medi Ambient, SA

Alícia San Miguel

Ajuntament de Barcelona

María José Sarrias

Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya

Betina Schaeser

EcoInstitut

Josep M. Serra

Santa & Cole

Josep Tresserras

Universitat de Girona

Begoña Varela

SEAT

Verònica Vidal

Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya (OCUC)

ÍNDIX

0	RESUM EXECUTIU.....	3
1	PRESENTACIÓ.....	5
2	METODOLOGIA DEL TALLER D'EXPERTS.....	7
	2.1 Sessió 1: Instruments de la PPI	7
	2.2 Sessió 2: Accions per a implantar els instruments.....	7
	2.3 Sessió plenària final: Presentació de les conclusions.....	8
3	RESULTATS DEL TALLER. INSTRUMENTS PRIORITARIS I ACCIONS PER A IMPLANTAR- LOS.....	9
	3.1 Instruments.....	9
	3.2 Accions	10
4	VALORACIÓ GLOBAL DELS RESULTATS DEL TALLER	13
	4.1 Instruments clau.....	13
	4.2 Comentaris als instruments.....	14
5	PROPOSTES A LA COMISSIÓ	17
6	ANNEXOS.....	19
	6.1 Resultats de la primera sessió de treball en grups. Anàlisi dels instruments de la IPP.....	19
	6.2 Resultats de la segona sessió de treball en grups. Anàlisi de les accions per als instruments principals.....	29
	6.3 Documents de treball	40
	6.4 Carta d'invitació al taller	43
	6.5 Llistat d'assistents	44

0 RESUM EXECUTIU

El dia 23 de maig de 2001, es va realitzar a Barcelona, un Taller d'Experts sobre la Política de Productes Integrada (PPI)¹, amb els objectius d'informar i difondre el *Llibre verd sobre la PPI* publicat per la Comissió Europea, i alhora generar un debat sobre l'estratègia d'implantació de la PPI proposada en aquest document entre tots els actors implicats de l'àmbit català. Els resultats d'aquest taller han estat concretats en aquest document sobre la PPI.

Al taller van assistir més de quaranta representants catalans dels actors de la indústria, Administració pública, consumidors, disseny, distribució, recerca, consultories i ONG. El Taller es va estructurar en una presentació inicial, seguida per dues sessions de treball en grups i una sessió plenària final. Durant les sessions de treball en grup, els participants van debatre, primerament, sobre els instruments més importants per a implantar la PPI i, en segon lloc, sobre les accions necessàries per a portar a terme els instruments prioritaris seleccionats. En la sessió plenària que conclou l'acte es va dur a terme una votació final per a definir aquells instruments clau per a la implantació de la PPI.

L'aspecte més rellevant constatat en el Taller és la necessitat **d'integrar instruments**, ja que és difícil parlar d'alguns dels instruments proposats per la PPI de manera independent, la qual cosa es critica a l'actual enfocament mostrat en el *Llibre verd*.

Atesa aquesta necessitat d'integrar instruments, els quatre instruments considerats clau per a potenciar la PPI són: la **Fabricació responsable** (Instruments econòmics, Responsabilitat del fabricant i Comptabilitat ambiental), la **Identificació ambiental** (Etiquetatge ecològic, Declaracions ambientals i Informació sobre el producte), la **Recerca** i els **Contractes públics**.

L'estratègia d'implantació de la PPI proposada al Taller és, doncs, la concentració de l'esforç a curt termini per part de la Comissió en aquest reduït nombre d'instruments agregats. Per a cadascun d'aquests instruments es proposen en aquest document un seguit d'accions necessàries per a la seva implantació. Moltes d'aquestes accions són innovadores respecte de les proposades en el *Llibre verd de la PPI*.

Finalment, durant la realització del taller s'ha constatat que els instruments de mercat sobre els quals se centra el *Llibre verd* no són suficients per a la implantació de la PPI. Cal que la Comissió incorpori també accions més socials, com **l'educació ambiental**, a la vegada que cal que actuï també sobre la **racionalització del consum**.

¹ COM (2001) 68 final, 07.02.2001

1 PRESENTACIÓ

Arran de la Publicació per part de la Comissió Europea del *Llibre verd sobre la política de productes integrada (PPI)*, el dia 23 de maig de 2001 es va realitzar a Barcelona un Taller d'Experts sobre la PPI. Al taller, organitzat conjuntament pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, ELISAVA Escola Superior de Disseny i l'Associació Catalana de Ciències Ambientals (ACCA), van assistir més de quaranta representants catalans de tots els actors implicats en la PPI: indústria, administració pública, consumidors, disseny, distribució, recerca, consultories i ONG.

Un dels objectius del Taller era la informació i difusió del Llibre verd de la PPI a tots els actors implicats. D'altra banda, l'objectiu principal se centrava en la generació d'un debat sobre l'estratègia d'implantació de la PPI proposada per la Comissió, i la proposta dels instruments i les accions que es consideren més rellevants des de l'àmbit català. El resultat d'aquestes aportacions s'ha utilitzat en la confecció del present document de sobre el *Llibre verd* de la PPI .

El taller es va estructurar en dues sessions de treball en grups interdisciplinaris, en els quals es va debatre i seleccionar, en la primera sessió, els instruments clau per a afavorir la consecució dels objectius de la IPP, i, en la segona, les accions necessàries per a implantar aquests instruments. En la sessió plenària final es va realitzar una votació per seleccionar els instruments més prioritaris d'entre tots els discutits pels diferents grups de treball.

Així, el document que es presenta recull les diferents aportacions dels grups de treball, integrades en un document final. Inclou els instruments considerats fonamentals per a l'assoliment dels objectius de la IPP, així com les accions necessàries per implantar-los. També inclou les reflexions obtingudes durant el debat.

La realització d'aquest Taller d'Experts respon a l'interès per part de les institucions organitzadores d'avançar en el camp de la prevenció dels impactes ambientals des d'una nova perspectiva que fa del producte l'eix central de la seva actuació.

El motiu d'aquest interès no és altre que reconèixer el fet que és el consum de productes la raó última del fenomen de la contaminació. Els models de consum actuals en les societats desenvolupades són difícilment compatibles amb l'ideal de la sostenibilitat. Cal redefinir quantitativament (nombre de productes consumits, quantitat de recursos necessaris per produir una unitat de producte, etc.) i qualitativament (solució d'opcions amb menys impacte) els actuals hàbits de consum. Això vol dir analitzar tots els aspectes (ambientals, socials i econòmics) que incideixen en el cicle de vida d'un producte, així com identificar totes les parts que tenen una responsabilitat directa o indirecta al llarg d'aquest cicle.

Existeixen ja diferents iniciatives a escala comunitària que incorporen els principis de la IPP. Sols cal recordar la Directiva sobre vehicles fora d'ús o les propostes de directives sobre residus d'equips elèctrics i electrònics i sobre restriccions en l'ús de certes substàncies perilloses en aquests equips que incorporen, totes, iniciatives que presenten una nova manera de fer front als problemes ambientals generats pels residus d'aquests productes.

El *Llibre verd* elaborat per la Comissió és una magnífica oportunitat perquè també en el marc de la societat catalana s'iniciï una reflexió sobre aquest nou enfocament, que de ben segur tindrà una gran importància ens els propers anys. I, en aquest sentit, el present document representa l'inici d'un debat que resta obert a més participacions.

2 METODOLOGIA DEL TALLER D'EXPERTS

El taller es va estructurar en una presentació prèvia dels objectius del taller a totes les persones participants, seguida de dues sessions de treball en grup i una sessió plenària final. En la presentació del taller es va realitzar una petita introducció a la Política de Productes Integrada, amb la finalitat de consensuar i aclarir els possibles dubtes del participants respecte de l'estratègia de la PPI proposada per la Comissió i respecte dels instruments i les accions proposades al *Llibre verd*. Posteriorment, es va explicar la metodologia específica dels grups de treball.

2.1 Sessió 1: Instruments de la PPI

L'objectiu de la primera sessió era la definició dels tres instruments considerats fonamentals per cada grup per a l'assoliment dels objectius de la PPI.

L'organització va agrupar els participants en quatre grups interdisciplinaris, cadascun dels quals recollia, com a mínim, un representant de cadascun dels actors implicats en la PPI. A més, cada grup comptava amb un/a coordinador/a que explicava el funcionament de la sessió i assumia les funcions de moderador/a del debat i un relator/a que assumia les funcions de secretari/ària. L'estructura i composició dels grups de treball es van mantenir iguals en les dues sessions.

La primera sessió es va encetar amb deu minuts de reflexió per part dels participants, sobre la base d'un document lliurat a l'inici del Taller que recollia tots els instruments proposats pel *Llibre verd*. L'objectiu d'aquesta reflexió inicial era que, individualment, prioritzessin aquells instruments que creien més importants i, si era el cas, en proposessin de nous. Posteriorment, cadascun dels participants va exposar a la resta del grup la seva proposta d'instruments i es va iniciar el debat.

Al final de la sessió es va procedir a la votació per prioritzar els tres instruments més importants. Cadascun dels participants disposava de cinc vots que podia repartir com volgués entre els instruments proposats. La votació es va realitzar mitjançant un procediment que va permetre d'observar no només les propostes preferides sinó també les preferències per cada actor. Els resultats d'aquesta sessió i les diferents aportacions realitzades pels participants van ser recollides per a ser exposades a la sessió plenària final.

2.2 Sessió 2: Accions per a implantar els instruments

L'objectiu de la segona sessió era la definició per part de cada grup de treball de les accions necessàries per a implantar els tres instruments més votats en aquell grup en la primera sessió.

L'estructura de la sessió va ser bàsicament igual que l'anterior. Després d'una reflexió individual basada en uns documents prèviament repartits pel moderador, que recollien per a cada instrument les accions proposades en el *Llibre verd* i es deixava espai en blanc per poder afegir accions noves, es va procedir a analitzar cadascun dels instruments separatament. Per a cada instrument, els participants van exposar les accions que creien necessàries per a implantar-lo. Seguidament es va obrir el debat.

La sessió es va tancar amb una votació de les accions més importants. A diferència de la sessió anterior, cada participant disposava de deu vots. Aquests vots es podien repartir com es volgués entre totes les accions independentment de l'instrument al qual pertanyien. Igual que en la sessió anterior, els resultats recullen també les preferències per actors.

2.3 Sessió plenària final: Presentació de les conclusions

Després de les dues sessions en grup, els participants van tornar al plenari on el relator de cadascun dels grups va exposar els resultats de les votacions de les dues sessions de treball en grup. Així, s'exposaven els instruments considerats fonamentals per a l'assoliment dels objectius proposats per la PPI i les accions necessàries per a implantar-los. De la mateixa manera, cada relator va exposar les principals idees sorgides dels debats.

La sessió plenària i el taller es van concloure amb una última votació final entre tots els instruments proposats per tots els grups, amb la finalitat de poder seleccionar aquells instruments considerats més prioritaris. En aquesta votació, cada participant disposava de cinc vots.

3 RESULTATS DEL TALLER. INSTRUMENTS PRIORITARIS I ACCIONS PER A IMPLANTAR-LOS

3.1 Instruments

A la Taula 3.1 s'indiquen els diferents instruments que es van votar al plenari, fruit del procés de prioritització que es va dur a terme en els diferents grups de treball. Es presenten tant els vots totals com per actors. La taula 3.2 recull els resultats un cop integrats els instruments del plenari en les agrupacions proposades pels participants.

Taula 3.1 Resultats de les votacions dels instruments al plenari.

Instrument	Vots totals	Vots per actors				
		R	I	D	C	A
Responsabilitat del fabricant	11	5	1	1	2	2
Mesures econòmiques (responsabilitat del fabricant + instruments econòmics)	15	4	4	0	1	6
Fabricació responsable (instruments econòmics + responsabilitat del fabricant + comptabilitat)	26	4	9	5	2	6
Identificació ambiental (etiquetes ecològiques + declaracions ambientals)	25	4	8	1	3	9
Informació sobre el producte	25	3	5	6	3	8
Recerca	21	6	6	3	2	4
Contractes públics	20	9	0	4	2	5

(R) Recerca i consultors; (I) Indústria; (D) Dissenyadors; (C) Consumidors/usuaris; (A) Administració

Taula 3.2 Resultats agregats de les votacions dels instruments del plenari.

Instrument	Vots totals	Vots per actors				
		R	I	D	C	A
Fabricació responsable (instruments econòmics + responsabilitat del fabricant + comptabilitat)	52	13	14	6	5	14
Identificació ambiental (etiquetes ecològiques + declaracions ambientals + informació producte)	50	7	13	7	6	17
Recerca	21	6	6	3	2	4
Contractes públics	20	9	0	4	2	5

(R) Recerca i consultors; (I) Indústria; (D) Dissenyadors; (C) Consumidors/usuaris; (A) Administració

Els principals resultats es comenten a continuació:

- S'observa una tendència a agrupar instruments.
- Els principals instruments agrupats han estat els de Fabricació responsable i d'Identificació ambiental sobre el producte.
- Hi ha instruments exclosos en la sessió plenària: Normes, Directrius de disseny ecològic, Nou enfocament, Pannells de productes i SGA's.
- L'instrument més votat és el de Fabricació responsable, immediatament seguit del d'Identificació ambiental (veure taula 3.2).
- No s'observa una polarització significativa de les votacions entre els actors.
- Els grups de Recerca i consultors, i Indústria, han considerat la Fabricació responsable l'instrument agregat clau².
- Els grups de: Dissenyadors, Consumidors/usuaris i Administració han considerat la Identificació ambiental l'instrument agregat clau.
- Ni Recerca ni Contractes públics no han estat considerats prioritaris per cap grup.

3.2 Accions

Per als instruments anteriors considerats prioritaris, es presenten a continuació les diferents accions que van proposar els participants i s'indica el resultat de les votacions, així com el fet de si es tracta d'una **nova acció** proposada durant el taller i no inclosa en el *Llibre verd*.

Fabricació responsable

Taula 3.3. Principals accions per a la implantació de l'instrument Fabricació responsable. Les accions noves es marquen en negreta.

Accions	Vots
Fomentar la responsabilitat dels sectors	18
Traspassar els acords de la CE sobre la PPI a l'àmbit internacional	11
Investigar opcions per a la tributació diferenciada (per exemple, tipus d'IVA reduït per als productes amb etiqueta ecològica dins de la nova estratègia de l'IVA...)	8
Incentivar la unió d'empreses per facilitar l'assoliment dels objectius ambientals (p. ex. establerts via acords voluntaris)	8
Legislar sobre la responsabilitat del fabricant en alguns sectors clau	7
Fomentar l'ecodisseny	7
Internalitzar els costos ambientals i millorar els sistemes actuals	7
Determinar els factors que potencien els mercats verds	6
Fomentar l'agilitat administrativa en la tramitació d'expedients sobre temes ambientals	6

² Els industrials convidats al Taller són especialment sensibles ja que estan treballant en els processos d'ecodisseny, sistemes de gestió ambiental i ecoetiquetatge.

Basar els impostos ambientals en les fonts de les externalitats (combustible...)	6
Estendre el concepte a d'altres àmbits de la legislació comunitària (a més dels envasos, vehicles, etc.)	5
Potenciar la responsabilitat no econòmica del productor al final de la vida del producte	4
Desenvolupar orientacions per als fabricants	4
Millorar la comunicació al consumidor (fer-li entendre l'esforç del fabricant)	4
Estimular iniciatives dels estats membres	3
Fomentar/exigir la coherència en el comportament ambiental de les multinacionals quan actuen a diferents països	3
Conscienciar el fabricant	3
Fomentar la cooperació nord-sud per potenciar el "reciclatge social"	2
Recuperar la filosofia de la IPP en casos com els envasos i residus d'envasos	1
Establir directrius de compra en l'empresa	1
Publicitar el comportament ambiental	1
Donar més avantatges a les empreses que tinguin un SGA	1

Identificació ambiental

Taula 3.4 Principals accions per a la implantació de l'instrument Identificació ambiental del producte. Les accions noves es marquen en negreta.

Accions	Vots
Donar suport al desenvolupament i la divulgació d'instruments fàcilment aplicables per avaluar els impactes durant el cicle de vida dels productes i millorar el flux d'informació al llarg de la cadena del producte.	15
Dissenyar un sistema de referència de productes	12
Fomentar l'educació/conscienciació ambiental	11
Campanyes d'informació institucional	
Estendre-les a més productes	8
Organisme de validació i registre de la informació que apareix a l'etiqueta dels productes	8
Més finançament públic per a comercialització i taxes	7
Una informació més entenedora per al consumidor	7
Revisar l'estratègia d'etiquetatge comunitari	6
Investigar els possibles programes per obligar/animar els fabricants a facilitar informació bàsica sobre les característiques ecològiques dels productes	5
Relacionar la informació existent sobre els impactes durant el cicle de vida dels productes	4
Revisar les normes europees perquè incloguin la qualitat ambiental	3
Realitzar seminaris sobre les formes més eficients d'aconseguir aquests objectius	1
Utilitzar criteris d'etiquetatge ecològic per a altres aplicacions	

Preparar el control de l'ús de les declaracions ambientals dels mateixos fabricants	
Establir un marc per donar suport a les declaracions ambientals	

Recerca

Taula 3.5 Principals accions per a la implantació de l'instrument Recerca. Les accions noves es marquen en negreta.

Accions	Vots
Potenciar el programa KRAFT i similars	7
Fomentar la recerca sobre els sistemes d'informació sobre productes més útils	7
Potenciar la recerca a escala nacional	4
Centrar l'atenció al programa LIFE en l'elaboració de productes ecològics	2

Contractes públics

Taula 3.6 Principals accions per a la implantació de l'instrument "Contractes públics". Les accions noves es marquen en negreta.

Accions	Vots
Elaboració d'una normativa europea que obligui que tota la contractació pública sigui ecològica	12
Coordinar i facilitar l'intercanvi d'informació sobre la contractació ecològica	11
Creació de xarxes / grups de treball	
Cooperació entre tots els nivells administratius i les associacions per d'intercanviar experiències	
Cooperació només entre administracions locals per intercanviar experiències	
Elaborar un manual de contractació pública ecològica	7
Elaborar un manual de contractació pública ecològica per a ser implantat a l'àmbit local i per a tot tipus d'associacions	
Aconseguir que la contractació pública de la Comissió sigui ecològica	7
Aconseguir que la contractació pública de TOTES les administracions sigui ecològica	
Publicitar que l'Administració dóna prioritat als productes més ecològics	5
Adoptar una Comunicació interpretativa sobre contractes públics i medi ambient	4
Incentivar la participació de PIME en el procés de contractació	4
Incentivar les actuacions per a les compres d'aquells productes de més consum	3

4 VALORACIÓ GLOBAL DELS RESULTATS DEL TALLER

El Taller ha aconseguit reunir **representants catalans de tots els actors implicats en la PPI** (Indústria, Administració, Consumidors, Disseny, Distribució, Recerca, Consultoria, ONG). Així, el document de treball que se'n deriva és una síntesi de la posició d'experts d'aquests grups respecte a la PPI.

A continuació, es detalla la valoració feta sobre els diferents instruments més prioritaris per a la PPI i les accions necessàries per a implantar-los.

Val a dir que en ocasions es percep que les discussions se centren en els instruments més coneguts, mentre que part de la indiferència detectada en ocasions es pot deure també al **desconeixement sobre alguns instruments en concret**. En altres casos, però, el fet de no tractar alguns instruments proposats per la PPI es deu simplement a què es perceben com a uns **instruments menys desitjables** (cas de les normes). D'altra banda, i com a comentari general, la discussió no surt gaire del marc dels **instruments de mercat**, principalment perquè són els que d'antuvi planteja la PPI. Tanmateix, s'insinuen alguns instruments no tan focalitzats en el mercat i d'abast més social, com ara l'**educació ambiental**. En alguns casos, fins i tot es planteja que els instruments de mercat com la informació ambiental en els productes i les ecoetiquetes no poden funcionar correctament sense el suport de l'educació ambiental de la ciutadania. Finalment, s'esmenta que cal **racionalitzar el consum** paral·lelament a cercar els productes més ecològics, ja que no serà suficient una producció més sostenible (objectiu de la PPI) si no es replanteja el model de consum actual.

4.1 Instruments clau

En primer lloc, cal destacar la **necessitat d'integrar instruments** observada en tots els grups de treball. És difícil parlar d'alguns d'aquests instruments de manera independent, cosa que es critica a l'actual enfocament de la PPI, que tracta els diferents instruments de manera independent. L'agrupació d'instruments fa que alguns blocs restin com a més importants per la seva magnitud.

Així, en primer lloc destaca la **Fabricació responsable**, que agrupa els instruments econòmics + responsabilitat del fabricant + comptabilitat ambiental. Val a dir que tots aquests instruments han estat escollits de manera més o menys integrada per **tots els grups de treball**. Aquest bloc intenta integrar tots els instruments rellevants per al sector productiu, incloent observacions sobre noves accions necessàries per a implantar aquests instruments. Les accions proposades per a la implantació d'aquest instrument es detallen a la taula 3.3. Per grups d'interès, **Recerca i consultors**, juntament amb **Indústria**, han donat suport majoritàriament a aquest grup d'instruments; l'Administració també hi ha donat suport, bé que secundari. Val a dir que, en el cas dels industrials, el resultat és comprensible, ja que es tractava d'empreses força conscienciades pels temes ambientals (algunes d'elles ja estan treballant en SGA i ecodisseny).

En segon lloc s'agrupen els instruments relacionats amb la **Identificació ambiental**: etiquetes ecològiques + declaracions ambientals + informació del producte. Aquest bloc s'enfoca més a facilitar l'ambientalització de la demanda, i de nou es veu il·lògic treballar amb els diferents instruments de manera separada. Els instruments de la Identificació ambiental també s'han considerat prioritaris i s'han discutit en **tots els grups de treball**. Les principals accions discutides es detallen a la taula 3.4. Aquest

grup d'instruments ha estat votat majoritàriament per l'**Administració**, els **Dissenyadors**, i els **Consumidors i usuaris**, amb una contribució important també de la Indústria.

A força distància d'aquests dos blocs d'instruments, s'ha considerat important la **Recerca** (les accions d'aquest instrument es troben a la taula 3.5) i els **Contractes públics** (taula 3.6).

És interessant també destacar que els **instruments menys prioritaris** segons els participants són:

- Normes
- Directrius de disseny ecològic
- Nou enfocament
- Pannells de productes
- SGA (per bé que aquest instrument s'ha mencionat en relació amb la fabricació responsable).

4.2 Comentaris als instruments

A continuació, es detallen els principals comentaris sorgits respecte als instruments considerats prioritaris i les accions necessàries per a implantar-los.

Fabricació responsable

◇ Es reconeix que l'**actor principal** del procés és el **fabricant**; hauria d'integrar en l'etapa de disseny del producte totes les fases posteriors.

◇ La **responsabilitat del fabricant** no s'ha d'imposar sinó que cal dissenyar **estratègies de suport**. Per exemple, **abaratar el cost de les certificacions ambientals**.

◇ Aplicar **instruments econòmics específics** per al consumidor o usuari. Per exemple, se suggereix una **reducció en l'IBI** (Impost sobre Béns Immobles) per a comportaments ambientalment correctes.

◇ Són necessàries les **guies d'ecodisseny per sectors**, atesa la important necessitat d'informació que el sector productiu té sobre els seus productes (aigües amunt i avall de la seva empresa). En aquest sentit, es comenta que cal focalitzar els incentius i esforços en els productes o **sectors que tenen més impacte**. Cal **adaptar la PPI** a les característiques de cada **sector**.

◇ És vital el **treball conjunt d'empreses** dins d'un mateix **sector**. Particularment, cal promoure **acords sectorials** i voluntaris per pannells de productes per superar problemes derivats de la competència deslleial.

◇ El sector industrial esmenta que **no es pot fer recaure tot el pes sobre el productor**, ja que aquest sempre trobarà un camí per "escapar-se'n" (p. ex.: anar a països amb menys restriccions). A més, atès que la responsabilitat del fabricant és un concepte molt ampli, sovint provoca una certa sensació d'indefensió per part seva. Cal avançar a definir millor què se li demana a l'industrial en aspectes ambientals.

Identificació ambiental

◇ La **identificació ambiental dels productes** ha de ser comprensible pels consumidors. Per exemple, els **consumidors** tenen importants **dificultats** a l'hora d'interpretar les **ecoetiquetes**. Des del punt de vista empresarial, les **ecoetiquetes**

tampoc no són un instrument prou bo, ja que ocasionen un **cost addicional** a les empreses i les obliga a passar **molts controls** complexos.

◊ Cal un esforç més gran per part de les administracions per **donar a conèixer les ecoetiquetes als consumidors i usuaris**, ja que un dels principals obstacles actualment per a aquests instruments és el seu desconeixement.

◊ Caldria crear un **suport d'informació estàndard per a tots els productes** que integrin tota la informació ambiental de forma clara i simplificada sobre aquell producte (ecoetiqueta, SGA, etiquetes I, II i III). Però no només s'ha de donar **informació** sobre la bondat dels productes, sinó també **sobre els impactes dels productes menys ecològics** a fi de forçar un canvi més efectiu. Així, cal pensar en un **etiquetatge universal** que permeti destriar quins productes són ecològics i quins no. D'aquesta manera, no només els productes ecològics han d'assumir els costos del control.

◊ És fonamental **informar** els usuaris i consumidors sobre **com utilitzar** de forma ambientalment **correcta els productes**. Aquesta **informació** sobre productes ha d'estar **lligada a l'educació ambiental**.

◊ Els **estudis comparatius** dels productes d'un mateix sector han d'estar fàcilment accessibles a través de publicacions, Internet, etc.

Compra verda

◊ La contractació pública és un instrument indispensable. Cal fomentar-ne l'aplicació automàtica i d'**obligat compliment**.

◊ Es destaca la importància de **facilitar la compra verda**. Per exemple, no es pot fomentar els **contractes públics** ambientals sense un **etiquetatge ecològic** que avali quin producte o servei és més ecològic.

◊ Els productors necessiten **que l'Administració doni exemple**; cal que l'administració consumeixi ecoproductes com a incentiu a aquest mercat, i que faci **publicitat dels criteris de compra més ecològica** (per incentivar tot el sector productiu).

Recerca

◊ La **recerca** sobre els productes ha de ser constant, per facilitar una innovació empresarial gradual.

◊ Cal fer més **recerca en ecodisseny** per resoldre o evitar alguns problemes ambientals fins ara no resolts. Entre aquests destaca la necessitat de facilitar al productor tota la **informació** necessària **sobre les etapes clau del cicle de vida** dels seus productes.

Altres instruments

Malgrat no haver estat escollits, s'han fet comentaris interessants que s'exposen a continuació:

◊ Els **SGA són eficaços** perquè poden modificar de forma real el mercat de productes. En tot cas, es comenta la necessitat d'integrar-los més en el marc de la **responsabilitat del fabricant**. D'altra banda, actualment s'utilitzen més com a eina de màrqueting que per reduir els impactes ambientals dels productes, la qual cosa en suposa una mala aplicació.

◊ Cal **integrar les normes de qualitat i medi ambient** perquè no es contradiguin (p. ex.: cabals d'aigua en aixetes, que són contradictoris en les normes de qualitat i en els criteris ecològics).

◇ No oblidar que cal **racionalitzar el consum** paral·lelament a cercar els productes més ecològics. Així, es considera que tot i que la PPI s'enfoca clarament cap a una producció més sostenible, els guanys assolits no seran suficients si no es replanteja el **model de consum** que impera actualment.

◇ Hi ha una **confusió conceptual** important en alguns termes, com ara el de la **comptabilitat ambiental**. Mentre que l'Administració i els usuaris entenen que comptabilitat ambiental és que l'empresa integri en els seus comptes els costos ambientals i que no compti com a "extra" les despeses dels sistemes de gestió ambiental, etc., la indústria entén que això és un concepte més abstracte, i que ja incorpora aquests costos ambientals quan es **responsabilitza el fabricant** (p. ex.: amb la Llei d'envasos i residus d'envasos). La indústria també entén que calen ajuts per fer-ho (**instruments econòmics**).

5 PROPOSTES A LA COMISSIÓ

Les propostes de millora respecte al *Llibre verd* de la PPI (Política de Productes Integrada), fruit del treball interdisciplinari de representants de diferents actors (Indústria, Administració, Consumidors, Disseny, Distribució, Recerca, Consultoria, ONG) de Catalunya (Espanya) amb el suport de l'Associació Catalana de Ciències Ambientals (ACCA), Elisava Escola Superior de Disseny i el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, han estat les següents:

- La necessitat d'**agrupar els instruments** per facilitar la implantació de la PPI
- Ateses les agrupacions abans esmentades, els **quatre instruments clau** que cal potenciar són:

Fabricació responsable Identificació ambiental Recerca Contractes públics
--

- **Racionalitzar el consum** paral·lelament a cercar els productes més ecològics
- Fomentar l'**educació ambiental** per a facilitar la implantació dels instruments centrats en el mercat

Els **instruments menys prioritaris** són: Normes, Directrius de disseny ecològic, Nou enfocament, Pannells de productes i SGA. Cal integrar les normes de qualitat i medi ambient perquè no es contradiguin, i donar a conèixer millor els instruments com el Nou enfocament.

A un nivell més concret, les principals accions proposades en el taller per als instruments considerats més importants es descriuen a continuació.

Fabricació responsable

Es proposa l'agrupació dels **Instruments econòmics, Responsabilitat del fabricant i Comptabilitat ambiental** en aquest nou instrument. Per facilitar la implantació d'aquest instrument, cal adaptar la PPI a les característiques de cada sector i potenciar acords voluntaris de millora ambiental de productes. Les accions econòmiques haurien d'estar en la línia de reduir les despeses de les certificacions ambientals, i desenvolupar ajudes indirectes com per exemple la reducció dels impostos sobre béns immobles.

Algunes de les **noves accions** proposades per afavorir la implantació de la fabricació responsable són:

- fomentar la responsabilitat i els acords ambientals dels sectors,
- traspasar els acords de la Comissió Europea sobre la PPI en l'àmbit internacional,
- fomentar l'agilitat administrativa en la tramitació d'expedients sobre temes ambientals,
- legislar sobre la responsabilitat del fabricant en alguns sectors clau,
- potenciar la cooperació nord-sud en la reutilització de productes,
- basar els impostos ambientals en les fonts de les externalitats com els combustibles.

Altres **accions prioritàries** són:

- internalitzar els costos ambientals,
- potenciar la tributació diferenciada,
- fomentar l'ecodisseny.

Identificació ambiental

Es proposa també l'agrupació dels instruments com les **etiquetes ecològiques**, les **declaracions ambientals** i la **informació ambiental** en aquest nou instrument. Perquè la informació ambiental sobre els productes sigui més entenedora per als consumidors, cal crear un suport simplificat normalitzat sobre les dades ambientals sobre els productes, afavorir programes d'educació ambiental orientats a com seleccionar i utilitzar millor els productes, i potenciar un ecoetiquetatge universal.

Les **noves accions** en el camp de la identificació ambiental són:

- sistemes de referència ambiental dels ecoproductes –indicadors, estudis comparatius... –,
- creació d'un organisme de validació de la informació ambiental dels productes,
- campanyes d'informació institucional sobre els ecoproductes per potenciar una major consciència ambiental.

Contractes públics

La contractació pública verda és un instrument indispensable, i cal que la Comissió Europea potenciï la seva aplicació automàtica i d'obligat compliment.

En el marc de la contractació pública, es proposen les **noves accions** següents:

- elaborar normativa europea que obligui que tota la contractació pública sigui ecològica,
- incentivar la participació de les PIME en els processos de compra verda,
- foment de xarxes de compra i d'intercanvi d'informació sobre ecoproductes,
- programes centrats en el foment de la compra verda en els productes de més elevat consum,
- publicitar les polítiques de compra verda perquè el sector industrial ho tingui present a l'hora de dissenyar els productes.

Recerca

En el camp de la recerca, cal potenciar altres programes com el KRAFT i similars, i fomentar la recerca sobre els sistemes d'informació sobre ecoproductes.

En síntesi, s'ha observat la **necessitat d'agrupar alguns dels instruments** proposats per la PPI, i concentrar l'esforç a curt termini en un grup reduït d'instruments. Aquest procés es pot facilitar amb la focalització per **sectors productius** i amb l'ajuda de les **noves accions** esmentades en el document. S'observa que els instruments de mercat no són suficients per si sols sinó que cal incorporar també accions més socials, com l'**educació ambiental**. Finalment, s'ha de ser conscient que cal actuar també sobre la **racionalització del consum**.

6 ANNEXOS

6.1 Resultats de la primera sessió de treball en grups. Anàlisi dels instruments de la IPP

A continuació, es presenten en forma de taula els instruments que s'han votat a cada grup de treball, amb els resultats de les votacions. S'han destacat en negreta aquells instruments nous que ha proposat el grup, i que per tant no apareixen en el *Llibre verd* de la IPP.

Les agrupacions d'instruments són fruit del debat i consens previ a la votació.

A més de les taules, s'han afegit comentaris fets pels membres dels grups durant la discussió prèvia a la votació i que poden resultar d'interès.

GRUP DE TREBALL 1

Coordinador: Salvador Samitier i Martí (Departament de Medi Ambient, Generalitat de Catalunya)

Relator: Jordi Pon Peñalba (Associació Catalana de Ciències Ambientals)

Membres del grup:

Alba Bala
Elisava Escola Superior de Disseny

Ramon Gómez
Miniwatt, SA

Ramon Bracons
Centro Español de Plásticos

Josep Tresserras
Universitat de Girona

Alba Cabañas
Foment del Treball Nacional

Betina Schaeser
EcolInstitut Barcelona

Xavier Domènech
Universitat Autònoma de Barcelona

Instruments	Vots	Observacions
Responsabilitat del fabricant	6	
Contractes públics	6	
Identificació ambiental del producte	6	És el resultat de l'agrupació dels instruments: - Etiquetes ecològiques - Declaracions ambientals - Informació sobre el producte
Instruments econòmics	5	
Pannells de productes	3	
Recerca	3	
Directrius de disseny ecològic	3	
Normes	1	
Nou enfocament	1	
SGA	1	
Comptabilitat ambiental	0	

Comentaris del grup:

- La **compra pública** té diverses lectures: serveix com a model d'actuació, i a la vegada és un incentiu per a les empreses i té un efecte multiplicador.
- La **responsabilitat del fabricant** no s'ha d'imposar sinó que cal dissenyar **estratègies de suport** perquè sigui d'adopció voluntària.
- El concepte de responsabilitat del fabricant és molt general i ampli, i provoca una **sensació d' indefensió en el fabricant**.
- El **Llibre verd aboca sobre el fabricant tot el pes** per arribar als tres objectius generals. Es troben a faltar més instruments que es refereixin al consumidor.
- La internalització dels costos ambientals no sempre és possible atès que **el preu és fixat** principalment **per la demanda**.
- La **recerca** sobre els productes ha de ser constant, acompanyada d'una innovació gradual.
- La **identificació ambiental dels productes** ha de ser comprensible per als consumidors.
- Per assolir els objectius plantejats pel *Llibre verd*, l'important és la **interrelació de diferents instruments**.

GRUP DE TREBALL 2

Coordinador: Joan Rieradevall (Elisava Escola Superior de Disseny)
Relatora: Evelyn Celma (Associació Catalana de Ciències Ambientals)

Membres del grup:

Francesc Abad i Nadales
*Departament de Medi Ambient de la
 Generalitat de Catalunya*

Eduard Castells
Ajuntament de Barcelona

Carles Mendieta
Fundació Fòrum Ambiental

Sandra Muñoz
Institut Cerdà

Joan Riba
Sharp Electrónica España, SA

Miquel Rigola
Universitat de Girona

Susana Rivero
*Centre per l'Empresa i el Medi
 Ambient, SA*

Sra. Begoña Varela
SEAT

Instruments	Vots	Observacions
Informació sobre el producte	7	
Responsabilitat del fabricant	6	
Instruments econòmics	5	
Pannells de productes	5	
Lleis (directives) dures	5	
Etiquetes ecològiques	2	
Contractes públics	2	
Directrius de disseny ecològic	2	
Normes	2	
Recerca	2	
Declaracions ambientals	1	
Nou enfocament	0	
Sistemes de gestió ambiental	0	
Comptabilitat ambiental	0	

Comentaris del grup:

- Cal aplicar **instruments econòmics específics** per al consumidor o usuari.
- **Es podria fer una reducció en l'IBI** (Impost sobre Béns Immobles) per a comportaments ambientalment correctes.
- Les **gratificacions fiscals** (reducció o eliminació d'impostos) **no ajuden a garantir** la producció "verda".
- Les **subvencions parcials no faciliten** la política integrada dels productes.
- Són necessàries les **guies d'ecodisseny** per sectors a l'Estat espanyol.
- La **contractació pública** és un instrument indispensable i que hauria de ser **d'aplicació automàtica i obligat compliment**.
- **L'actor principal** del procés és el **fabricant**; i per tant és qui hauria d'integrar en l'etapa de disseny del producte totes les fases posteriors.
- Les **ecoetiquetes** no són un bon instrument ja que ocasionen un **cost addicional** a les empreses i les obliguen a passar **molts controls** complexos.
- Els **consumidors** tenen importants **dificultats** per interpretar les **ecoetiquetes**. Caldria **clarificar i simplificar la informació** ambiental de les etiquetes.

- És fonamental **informar** els usuaris i consumidors sobre **com utilitzar** de forma ambientalment **correcta els productes**.
- **Es proposa crear un suport d'informació estàndard per a tots els productes** que integri tota la informació ambiental sobre aquell producte (ecoetiqueta, SGA, etiquetes I i II).
- La **informació no canvia comportaments** o hàbits.
- La **informació** sobre productes ha d'estar **lligada a l'educació ambiental**.
- És vital la **col·laboració de les empreses** dins d'un mateix **sector**.
- Cal promoure **acords sectorials** i voluntaris per panells de productes per superar problemes derivats de la competència deslleial
- L'objectiu de la IPP és **ambientalitzar els productes actuals**, no crear un nou mercat.
- Cal **adaptar la IPP** a les característiques de cada **sector**.
- Hi ha dos instruments claus (inherents): **Responsabilitat del fabricant** i del consumidor, i, per part de l'Administració, la **Contractació pública**.
- Una de les barreres és el **cost elevat** de les **certificacions ambientals**.
- Els **instruments es podrien agrupar** en tres categories:
 - Directrius de disseny ecològic (panells de productes, recerca),
 - Informació al consumidor (SGA, ecoetiquetes),
 - Instruments econòmics i de Responsabilitat del fabricant (Contractació pública i Comptabilitat ambiental).
- **Es poden agrupar també els instruments** de l'IPP segons els actors principals implicats: Administració, empresa i consumidors.

GRUP DE TREBALL 3

Moderadora: Elena Masferrer i Dodas (Departament de Medi Ambient, Generalitat de Catalunya)

Relatora: Mireia Herrera (Associació Catalana de Ciències Ambientals)

Membres del grup:

Gemma Cervantes

*UPC Càtedra de Tecnologia,
Desenvolupament Sostenible,
Desequilibris i Canvi Global*

Pere Fullana

Randa Group, SA

Cristina Gazulla

Elisava Escola Superior de Disseny

Verònica Kuchinov

ACYCSA

Javier Peña

Elisava Escola Superior de Disseny

Josep Prujà

Centro Español de Plásticos

Alicia San Miguel

Ajuntament de Barcelona

Verònica Vidal

*Organització de Consumidors i
Usuaris de Catalunya*

Instrument	Vots	Observacions
Mesures econòmiques	10	S'han fusionat: <ul style="list-style-type: none"> ■ els instruments econòmics ■ la responsabilitat del fabricant
Contractes públics	8	
Sistemes d'informació ambiental del producte	7	És el resultat de la fusió de: <ul style="list-style-type: none"> ■ les etiquetes ecològiques ■ les declaracions ambientals
Recerca	7	Molts dels ponents l'associaven amb les directrius de disseny ecològic i panells de productes, tot i que no s'hi ha volgut fusionar perquè la "recerca" no perdés pes en la votació
Informació sobre productes	3	
Directrius sobre disseny ecològic	3	
Sistemes de gestió ambiental	1	
Panells de productes	0	
Normes	0	
Nou enfocament	0	
Comptabilitat ambiental	0	

Comentaris del grup:

- S'ha discutit força sobre els diferents **tipus d'etiquetes ecològiques i la seva utilitat**.
- En principi, **les ecoetiquetes** són un bon instrument **però han trobat entrebancs en la indústria** per a la seva aplicació; en concret, algunes empreses rebutgen l'Etiqueta ecològica de la UE perquè posa en el mateix pla empreses amb una campanya d'imatge molt forta i empreses molt més petites i discretes.
- Sembla que les etiquetes de tipus I són un fracàs i que **caldrà potenciar les etiquetes de tipus II i III**.

- No s'ha de posar massa fe en les etiquetes perquè **els consumidors** normalment no s'hi fixen, sinó que **bàsicament es fixen en els preus**. És per això que els instruments de mercat són molt importants.
- **El Nou enfocament no convenç**, i en general tot el que sigui posar més normativa, perquè la sensació és que ja n'hi ha massa, i **la normativa frena el desenvolupament empresarial**. L'obligatorietat no porta enlloc, són **millors els instruments d'aplicació voluntària**.
- Els **instruments econòmics** són en definitiva els que mouen el mercat i per tant **són** uns instruments **clau**.
- Els **Sistemes de gestió ambiental** també són, en principi, un bon instrument ja que recullen el producte. Però el problema és que estan **mal aplicats**.
- Però una altra opinió és que els SGA no s'haurien de prioritzar tant, ja que **s'estan utilitzant com una estratègia de màrqueting més que per reduir els impactes ambientals dels productes**. Seria més profitós destinar els recursos econòmics per millorar ambientalment els productes.
- **És important** donar informació sobre el producte **perquè el consumidor sàpiga què compra**, indistintament del sistema d'informació que s'utilitzi.
- Etiquetes i SGA no arriben al consumidor i és per això que **l'Administració hauria d'emprendre accions per difondre'n la informació** i que el consumidor tingui elements per escollir els productes.

GRUP TREBALL 4

Moderador: Llorenç Milà i Canals (Associació Catalana de Ciències Ambientals)
Relatora: Adelaida Clavaguera (Associació Catalana de Ciències Ambientals)

Membres del grup:

Cándido Álvarez
Ajuntament de Reus

Andreu Llanes
Hewlett Packard

Maria José Sarrias i Galcerán
Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya

Josefina Miret i Tomàs
Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA)

Enric Ibáñez
EcoEmbes, SA

Pere Riera
Universitat Autònoma de Barcelona

Juanjo Ireegui
Ecoserveis

Josep Ma Serra
Santa & Cole

Instrument	Vots	Observacions
Fabricació responsable	9	Aquest nou instrument respon a la necessitat d'agrupar-ne alguns dels que es presentaven: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Responsabilitat del fabricant ▪ Informació per al fabricant en tot el cicle de vida del producte (el fabricant és també un consumidor que necessita informació per prendre decisions) ▪ Instruments econòmics per facilitar la implantació d'aquests altres instruments ▪ Comptabilitat ambiental, com a traducció de la internalització de costos ▪ Es comenta també la relació amb els sistemes de gestió ambiental
Informació al consumidor	7	S'agrupen els diferents tipus d'informacions que són importants per a una compra més ecològica: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Etiquetatge ecològic ▪ Declaracions ambientals de productes ▪ Informació sobre l'ús i manteniment del producte
Contractes públics	6	
Normes i Nou enfocament	5	Es tractaria d'incorporar els aspectes ambientals en les normes ja existents, sense haver de fer-ne de noves, sinó més aviat ampliant les que hi ha
Responsabilitat del fabricant	5	Tot i haver-lo integrat en el nou instrument Fabricació responsable alguns participants han preferit votar-lo per separat
Instruments econòmics	3	Tot i haver-lo integrat en el nou instrument Fabricació responsable alguns participants han preferit votar-lo per separat
Sistemes de gestió ambiental	2	Tot i haver-lo integrat en el nou instrument Fabricació responsable alguns participants han preferit votar-lo per separat

Recerca	1	
Etiquetes ecològiques	1	Inclòs també a l'instrument Informació al consumidor
Declaracions ambientals de productes	1	Inclòs també a l'instrument Informació al consumidor
Informació sobre el producte	0	Ja estava inclòs en l'instrument Informació al consumidor
Comptabilitat ambiental	0	Ja estava inclòs en l'instrument Fabricació responsable
Directrius de disseny ecològic	0	
Pannells de productes	0	

Comentaris del grup:

- Els **Sistemes de gestió ambiental (SGA) són eficaços** perquè poden modificar de forma real el mercat de productes.
- Cal **fomentar l'etiquetatge de tipus II** perquè el de tipus I és molt difícil.
- Allò més important són els instruments que provenen del sector productiu.
- No només s'ha de donar **informació** sobre la bondat dels productes, sinó també **sobre els impactes dels productes menys ecològics**.
- Cal **fomentar els contractes públics més ecològics** ja que des de l'Administració mateixa es reconeix que costa molt canviar les dinàmiques de funcionament intern.
- **No es pot fer recaure tot el pes sobre el productor**, ja que aquest sempre trobarà un camí per "escapar-se'n" (p. ex.: anar a països amb menys restriccions).
- **Cal centrar-se en instruments econòmics** (incentius...), perquè l'objectiu de les empreses no és protegir el medi ambient, sinó fer diners!
- És bàsic **fomentar que el consumidor triï ecoproductes**, ja que totes les estratègies de venda i disseny se centren en el consumidor, a fi d'adaptar l'oferta a la seva demanda.
- No es pot fomentar els **contractes públics** ambientals sense un etiquetatge ecològic que avaluï quin producte o servei és més ecològic.
- Els productors necessiten **que l'Administració doni exemple**; cal que l'Administració consumeixi ecoproductes com a incentiu d'aquest mercat.
- Cal fer més **recerca en ecodisseny** a fi de resoldre o evitar alguns problemes ambientals fins ara no resolts.
- Cal crear un **nou mercat** de productes ecològics amb la combinació de diferents instruments (etiquetatge, informació del producte, contractes públics, incentivació al fabricant)
- És prioritari focalitzar els incentius i esforços en els productes o **sectors que tenen més impacte**.
- És important que l'Administració **faciliti la informació** sobre productes més ecològics al fabricant i l'**incentivi** a consumir-los (ajuts, reducció de taxes...).
- Cal pensar en un **etiquetatge universal** que permeti destriar quins productes són ecològics i quins no. D'aquesta manera, no només els productes ecològics han d'assumir els costos del control...
- Caldria fer un control del cicle de vida perquè **l'ús que es faci dels productes** també sigui més ecològic.
- Cal **integrar les normes de qualitat i medi ambient** perquè no es contradiguin (p. ex.: pel que fa als cabals d'aigua de les aixetes).
- No oblidar que cal **racionalitzar el consum** paral·lelament a la recerca de productes més ecològics.
- Hi ha una **confusió conceptual** important pel que fa a la **comptabilitat ambiental**:

- l'Administració i els usuaris entenen per comptabilitat ambiental que l'empresa integri en els seus comptes els costos ambientals i que no compti com a "extra" les despeses dels sistemes de gestió ambiental, etc.,
- la indústria entén que això és un concepte més abstracte, i que ja incorpora aquests costos ambientals quan es **responsabilitza el fabricant** a través d'impostos o la legislació (p. ex.: amb la Llei d'envasos i residus d'envasos). La indústria també entén que calen ajuts per incorporar la comptabilitat ambiental gradualment (**instruments econòmics**).

TAULA RESUM DELS INSTRUMENTS VOTATS

En la taula següent s'han agrupat els resultats de tots els grups per facilitar-ne una visió global.

Instruments	Vots	Observacions
Contractes públics	22	
Responsabilitat del fabricant	17	
Instruments econòmics	13	
Recerca	13	
Identificació ambiental del producte / Informació al consumidor	13	Integren: - Etiquetes ecològiques - Declaracions ambientals de producte - Informació sobre el producte
Informació sobre el producte	10	
Mesures econòmiques	10	Integra: - Instruments econòmics - Responsabilitat del fabricant
Fabricació responsable	9	Integra: - Responsabilitat del fabricant - Instruments econòmics - Comptabilitat ambiental - Informació per al fabricant
Directrius de disseny ecològic	8	
Pannells de productes	8	
Sistemes d'informació ambiental del producte	7	Integra: - Etiquetes ecològiques - Declaracions ambientals
Lleis (directives) dures	5	
Normes i Nou enfocament	5	
Sistemes de gestió ambiental	4	
Etiquetes ecològiques	3	
Normes	3	
Declaracions ambientals (producte)	2	
Nou enfocament	1	
Comptabilitat ambiental	0	

6.2 Resultats de la segona sessió de treball en grups. Anàlisi de les accions per als instruments principals

En les taules següents, es recullen les accions proposades per poder aplicar els instruments més votats, i per tant més rellevants. També s'hi inclouen els resultats de les votacions fetes per valorar quines són les accions més importants a emprendre per a cada instrument.

Instrument: RESPONSABILITAT DEL FABRICANT
--

Aquest instrument ha aparegut tant en el Grup 1 com en el Grup 2, el Grup 3 i el Grup 4, tot i que l'agrupació que han fet aquests grups és lleugerament diferent (vegeu més endavant).

Grup 1

Accions	Vots	Observacions
Incentivar la unió d'empreses per facilitar l'assoliment dels objectius ambientals (p. ex. establerts via acords voluntaris)	8	
Estendre el concepte a altres àmbits de la legislació comunitària	4	
Desenvolupar orientacions per als fabricants	4	
Millorar la comunicació al consumidor (fer-li entendre l'esforç del fabricant)	4	
Fomentar/exigir la coherència en el comportament ambiental de les multinacionals quan actuen a diferents països	3	
Estimular iniciatives dels estats membres	0	Sempre que la seva aplicació sigui a escala UE (per evitar distorsions en el mercat)
Exigir al fabricant la disponibilitat de recanvis i/o retorn de determinats productes	0	

Grup 2

Accions	Vots	Observacions
Fomentar la responsabilitat dels sectors	18	Prioritzar la responsabilitat a escala sectorial, no només a escala individual Com? <ul style="list-style-type: none">▪ Llistats d'empreses més respectuoses amb el MA▪ Ajudes als sectors que més treballen en la prevenció
Traspassar els acords de la Comissió Europea sobre la IPP a l'àmbit internacional	11	El mercat és global; empreses europees tenen processos de producció a països tercers, o la seva exportació depassa el marc europeu
Fomentar l'agilitat administrativa en el reconeixement del compliment dels criteris ambientals	6	
Estimular iniciatives dels estats membres	3	
Estendre el concepte a altres àmbits de la legislació comunitària	1	

Comentaris del Grup 2:

- Cal fomentar la **responsabilitat del sector**
- Per mostrar la responsabilitat del productor, cal **evidenciar el valor afegit del seu producte**
- Cal **premiar i reconèixer les empreses** que apliquen l'ecodisseny
- **Sensibilitzar les empreses** sobre el valor afegit d'implantar una política d'ecodisseny
- **Cal considerar** en les polítiques de responsabilitat del fabricant el **marc d'un mercat global**.

FABRICACIÓ RESPONSABLE
Instrument econòmic + Responsabilitat del fabricant + Comptabilitat ambiental

Aquest instrument ha aparegut en el Grup 4.

Acció	Vots	Observacions
Foment de l'ecodisseny	7	Inclou el fet que les empreses redissenyin els seus productes actuals o en pensin de nous incorporant aspectes ambientals. També cal pensar directrius d'ecodisseny (quines estratègies poden ser més favorables...)
Legislar sobre la responsabilitat del fabricant en alguns sectors clau	7	Com s'ha fet amb els envasos, els vehicles, etc.
Basar els impostos ambientals en les fonts de les externalitats (combustible...)	6	Prioritzar com a instrument econòmic la re-elaboració dels impostos en funció de les externalitats, en lloc de prioritzar subsidis o reduccions de taxes als productes més ecològics
Associar la qualitat ambiental amb les normes europees	5	Incloure dins del concepte de qualitat (que inclou seguretat, funcionalitat, etc.) el criteri de la qualitat ambiental
Conscienciar el fabricant	3	Aconseguir que sigui iniciativa pròpia cercar productes més ecològics
Publicitar el comportament ambiental	1	No només de les empreses que ho fan bé, i fer-ho no només per a productes, sinó també per a fabricants
Directrius de compra per a l'empresa	1	Sobretot per facilitar els procediments a l'hora d'adquirir materials, etc.
Donar més avantatges a les empreses amb SGA	1	Per exemple, en les relacions amb l'Administració (menys inspeccions, etc.)
Recuperar la filosofia de la PPI en casos com els envasos i residus d'envasos	1	Prioritzar el sistema de Dipòsit, Devolució i Retorn respecte als sistemes integrats de gestió
Fomentar les iniciatives dels estats membres	0	

MESURES ECONÒMIQUES
(Instrument econòmic + Responsabilitat del fabricant)

Aquest instrument ha aparegut en el Grup 3.

Accions	Vots	Observacions
Tributació diferenciada	8	
Internalitzar els costos ambientals i millorar els sistemes actuals	7	
Determinar els factors que potencien els mercats verds	6	
Potenciar la responsabilitat no econòmica del productor al final de vida del producte	4	
Fomentar la cooperació nord-sud per potenciar el “reciclatge social”	2	Per reciclatge social s'entén per exemple que un ajuntament doni els camions de recollida de residus (que retira perquè canvia el sistema de recollida per exemple) a un altre ajuntament que pugui necessitar-los.
Potenciar la inspecció diferenciada	0	Per exemple, que les empreses que tenen un sistema de gestió ambiental no tinguin tantes inspeccions.

Comentaris del Grup 3:

La tributació ha de ser d'iniciativa comunitària per a no crear competència deslleial entre països, però s'ha de poder adequar a cada país.

CONTRACTES PÚBLICS

Aquest instrument ha aparegut tant en el Grup 1 com en el Grup 3 i el Grup 4.

Grup 1

Accions	Vots	Observacions
Aconseguir que la contractació pública de totes les administracions sigui ecològica	6	
Adoptar una Comunicació interpretativa sobre contractes públics i medi ambient	4	
Incentivar la participació de PIME en el procés de contractació	.4	
Iniciar les actuacions per les compres d'aquells productes de més consum	3	
Creació de xarxes / grups de treball	3	
Elaborar un manual de contractació pública ecològica	0	
Coordinar i facilitar l'intercanvi d'informació sobre la contractació pública ecològica	0	Valorar si aquesta acció s'integraria en la creació de xarxes / grups de treball

Comentaris del Grup 1:

- Les principals barreres dels responsables de compres són la identificació de productes ambientals, el potencial increment pressupostari, i la subcontractació en cascada (això minva la certesa sobre el compliment dels criteris establerts).
- Per facilitar l'adaptació de les empreses proveïdores als criteris establerts en les comandes de l'Administració, cal fer una implantació gradual d'aquest instrument.

Grup 3

Accions	Vots	Observacions
Cooperació entre tots els nivells administratius i les associacions per intercanviar experiències	6	
Elaboració d'una normativa europea que obligui totes les administracions a tenir criteris ambientals en les seves compres i contractacions	5	
Elaborar un manual de contractació pública ecològica per a ser implantat en l'àmbit local i per a tot tipus d'associacions	4	Els vots provenen de l'Administració i les associacions de consumidors
Cooperació només entre les administracions locals per intercanviar experiències	2	Els vots provenen d'una sola persona de l'àmbit administratiu local
Aconseguir que la contractació pública de l'Administració europea mateixa sigui ambientalment correcta	1	

Grup 4

Acció	Vots	Observacions
Fer obligatòria la contractació més ecològica a l'Administració pública	7	
Publicitar que l'Administració dóna prioritat als productes més ecològics	5	
Elaborar un manual de contractació ecològica	3	Facilitar els criteris de compra a les administracions
Donar a conèixer els exemples existents de contractació ecològica	0	S'apunta que l'Administració europea ha de donar exemple amb la seva contractació

IDENTIFICACIÓ AMBIENTAL DEL PRODUCTE

Aquest instrument ha aparegut tant en el Grup 1 com en el Grup 2. El Grup 3 i el Grup 4 també han considerat aquest conjunt d'instruments, tot i que sota agrupacions lleugerament diferents (vegeu més endavant).

Grup 1

Accions	Vots	Observacions
Més finançament públic per a comercialització i taxes	7	
Una informació més entenedora per al consumidor	7	
Desenvolupar instruments més fàcilment aplicables	6	
Utilització dels criteris d'etiquetatge ecològic per a altres aplicacions	2	
Seminaris sobre les formes més eficients d'aconseguir aquests objectius	1	
Relacionar la informació existent sobre els impactes durant el cicle de vida del producte	0	
Investigar possibles programes per obligar/animar els fabricants a facilitar informació	0	

Nota: accions que es proposen al *Libre verd* no han estat sotmeses a votació pels participants.

Grup 2

Accions	Vots	Observacions
Dissenyar un sistema de referència de productes	12	Com? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Indicadors per a productes ▪ Estudis comparatius de productes
Donar suport al desenvolupament i divulgació d'instruments fàcilment aplicables per avaluar els impactes durant el cicle de vida dels productes	9	
Organisme de validació i registre de la informació que apareix a l'etiqueta dels productes	8	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aquest organisme no pot ser l'Administració. ▪ Tampoc és clar que aquest organisme hagi de ser privat
Investigar els possibles programes per obligar/animar els fabricants a facilitar informació bàsica sobre les característiques ecològiques dels productes	5	
Relacionar la informació existent sobre els impactes produïts durant el cicle de vida del producte	4	
Celebrar seminaris sobre les formes més eficients d'aconseguir aquests objectius	0	

Comentaris del Grup 2:

- Cal **informació acotada de les etapes més importants** del cicle de vida dels productes.
- Cal **validar la informació** que apareix a les ecoetiquetes.
- Manquen **accions específiques** perquè la **informació** ambiental de les empreses arribi al **consumidor**.
- Els **acords sectorials** han de ser de **millora progressiva** dels productes d'aquest sector, amb el **consens** de tots els actors implicats.
- Fóra interessant poder **comparar diferents productes** d'un mateix sector.
- La informació que apareix ha de ser **fiable**.
- **L'autodeclaració** ambiental és una bona eina d'informació.
- Cal donar **informació** sobre els productes, tant als **consumidors** com als **fabricants**.
- La **propaganda comparativa** pot ser un bon instrument d'informació.
- Els **estudis comparatius** dels productes d'un mateix sector han de ser fàcilment accessibles a través de publicacions, Internet, etc.

SISTEMES D'INFORMACIÓ AMBIENTAL DE PRODUCTES

Aquest instrument ha aparegut en el Grup 3

Acció	Vots	Observacions
Campanyes d'informació institucional	3	L'Administració pública ha de fomentar la informació ambiental sobre els productes
Estendre les etiquetes a més productes i serveis	2	
Revisar els sistemes d'ecoetiquetatge existents	1	

Nota: Aquest instrument no s'ha pogut discutir gaire en el grup de treball per manca de temps.

INFORMACIÓ AL CONSUMIDOR

Aquest instrument ha aparegut en el Grup 4

Acció	Vots	Observacions
Fomentar l'educació / conscienciació ambiental	8	Facilitar la comprensió de l'etiquetatge ambiental en els productes, així com un ús respectuós dels productes i serveis
Obligar a un major rang de productes a portar informació ambiental en el seu etiquetatge	6	
Revisar l'etiqueta ecològica europea	5	És massa elitista, i cal facilitar que hi hagi més productes i incentivar-la econòmicament (almenys no gravar els productes que la tenen)
Revisar les normes europees perquè incloguin la qualitat ambiental	3	Igual com l'etiqueta CE porta implícita la seguretat del producte

RECERCA

Aquest instrument ha aparegut en el Grup 3

Acció	Vots	Observacions
Potenciar el programa KRAFT i similars	7	Ha obtingut tants vots perquè una sola persona (consultor ambiental) hi ha destinat la meitat dels seus vots.
Fomentar la recerca sobre els sistemes d'informació sobre productes més útils	7	
Potenciar la recerca a escala nacional	4	
Potenciar el programa LIFE	2	

Nota: Només han votat per la recerca els consultors, consumidors i dissenyadors.

6.3 Documents de treball

6.3.1 Sessió 1: Priorització personal dels diferents instruments per a la PPI

(Ordeneu els instruments per ordre de prioritat o bé marqueu aquells que us semblin més importants per a la implantació de la PPI.)

ORDRE DE PRIORITAT	INSTRUMENT
	Instruments econòmics: es menciona principalment la possibilitat de beneficiar els productors que redueixin els impactes ambientals dels seus productes amb un tracte preferent en els impostos i les ajudes estatals.
	Responsabilitat del fabricant: s'exigeix al fabricant que es responsabilitzi del seu producte més enllà de les portes de la fàbrica, per exemple integrant en el preu del nou producte els costos que es produeixin després d'haver-lo venut, de manera que se'n propicia la prevenció en la fase de disseny.
	Etiquetes ecològiques: Les etiquetes ecològiques tipus I (norma ISO 14024 :1999) són aquells programes d'etiquetatge voluntaris, multicriteris i desenvolupats per una tercera part independent, que utilitzen un segell o logotip per a comunicar que el producte és ambientalment preferible en l'àmbit del sector d'aquell producte. Exemples d'aquests programes són l'Etiqueta ecològica de la Unió Europea i el Distintiu de garantia de qualitat ambiental de la Generalitat de Catalunya. Han de servir per guiar l'elecció dels consumidors.
	Declaracions ambientals (de productes): n'hi ha dos tipus fonamentals: les etiquetes ecològiques tipus II (norma ISO 14021:1999) són autodeclaracions o missatges ambientals dels fabricants o titulars en els productes i serveis, normalment, sobre un únic aspecte ambiental del producte (ex. «biodegradable», «compostable», etc). Les etiquetes ecològiques tipus III (norma ISO 14025 :1999) són perfils ecològics certificats, és a dir, un conjunt de dades quantificades com a resultat d'un inventari de cicle de vida.
	Contractes públics: es refereix a les condicions tècniques que imposa l'Administració en els seus concursos de compra. Si les autoritats públiques inclouen paràmetres ecològics en aquests contractes, s'obligarà a incrementar la producció de productes ecològics de les empreses, gràcies al fet que les compres de l'Administració representen un 12% del PIB de la UE.
	Informació sobre el producte: són les especificacions tècniques del fabricant o de les organitzacions d'usuaris i consumidors, referents a l'ús i manteniment correctes del producte. En aquest concepte s'inclouen també les possibilitats que donen les noves tecnologies de la informació per a l'intercanvi d'informació entre empreses (Bones Pràctiques, avaluacions, informació sobre el cicle de vida del producte, etc.).
	Directrius de disseny ecològic: són guies pràctiques (d'utilització voluntària) per indicar les opcions de disseny que redueixen més els impactes ambientals per a un grup concret de productes. Aquestes directrius poden ser una forma efectiva de promoure la idea de cicle de vida en el si de les empreses.
	Normes: fins ara la certificació de productes confirmava l'aptitud per a l'ús i la seguretat per a l'usuari. Es vol estudiar la possibilitat que en el futur s'associï també la idea de qualitat ambiental als productes que compleixen una norma europea.
	Nou enfocament: el Nou enfocament és una Resolució adoptada per la Comissió Europea l'any 1985 per evitar la proliferació de directives i normes nacionals que suposen un obstacle important per el comerç intracomunitari de productes. Estableix que les directives comunitàries sols han d'harmonitzar els requisits essencials de seguretat i salut (o altres d'interès col·lectiu) que han de satisfer els productes per tenir accés al mercat europeu, deixant que la resta de

	requisits tècnics siguin desenvolupats en normes harmonitzades, de caràcter voluntari, que han de ser elaborades pels Organismes Europeus de Normalització (CEN, CENELEC i ETSI) sota un mandat de la Comissió. Cal estudiar el potencial normatiu del Nou enfocament per promoure productes amb una major qualitat ambiental.
	Pannells de productes: són grups d'interès que plantegen la manera d'abastar els objectius ambientals o de superar els obstacles en relació amb el seu grup concret de productes. La creació d'aquests pannells ha de portar que hi hagi reaccions més ràpides i més orientades per part de les empreses a generar debat, i potser portarà a resoldre problemes abans que es necessitin mesures legislatives.
	Sistemes de gestió ambiental (SGA): són instruments voluntaris dirigits a les empreses amb la finalitat que aquestes aconseguixin un alt nivell de protecció del medi ambient. Un sistema de gestió ambiental es pot definir com "aquella part del sistema de gestió que comprèn l'estructura organitzativa, les responsabilitats, les pràctiques, els processos i els recursos per determinar i portar a terme la política ambiental".
	Recerca: s'ha de promoure la recerca per part de les empreses dirigida cap a l'ecodisseny i l'anàlisi de cicle de vida. És particularment important veure com pot rebre el suport de programes de subvenció com el de Creixement, integrat dins el 5è Programa marc de recerca comunitari, o el Programa LIFE, que concep l'enfocament de la IPP com un dels cinc objectius específics. És important donar a conèixer la possibilitat d'obtenir subvencions procedents d'aquest programa per a la R+D o la implantació d'activitats concretes.
	Comptabilitat ambiental: consisteix a incorporar els costos i beneficis ambientals a la comptabilitat de les empreses. La Comissió està realitzant un estudi per determinar les dades que permetin una normalització i comparació de la informació ambiental presentada en les memòries i estats financers de les empreses.

6.3.2 Sessió 2: Reflexió personal sobre les accions per als diferents instruments de la PPI (Exemple d'un dels documents)

(establiu les accions que us semblin necessàries per a implantar els instruments seleccionats en la sessió anterior.)

INSTRUMENT: Instruments econòmics				
ACCIONS	RESPONSABLE	TERMINI		
		CURT	MITJÀ	LLARG
Determinar els elements de preu que dificulten un major grau d'acceptació dels productes més ecològics en el mercat				
Investigar opcions per a la tributació diferenciada (per exemple, tipus d'IVA reduït per als productes amb etiqueta ecològica dins de la nova estratègia de l'IVA...)				

6.4 Carta d'invitació al taller

Benvolgut/uda senyor/a,

Amb aquesta carta vull convidar-vos a participar en el Taller d'Experts que es realitzarà el **23 de maig de 2001** per a debatre la **incidència de la Política Integrada de Productes (IPP) en l'àmbit català**. Aquesta iniciativa conjunta del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, l'Associació Catalana de Ciències Ambientals (ACCA) i Elisava Escola Superior de Disseny, neix arran de la recent publicació del "*Llibre verd sobre la Política de Productes Integrada*" per part de la Comissió Europea. El Taller comptarà amb la presència de representants dels diferents actors socials directament o indirectament implicats amb la IPP (indústria, Administració, consumidors i usuaris, recerca, ONG...).

Tal com s'explica al document que us trameto adjunt, el Taller funcionarà a partir del debat en grups de 10-12 persones i els resultats del debat es concretaran en un **document de progrés sobre els instruments i les accions del Llibre verd de la IPP des de l'àmbit català**. Aquest document, traduït al castellà, anglès i francès, serà enviat a la Comissió i a d'altres institucions interessades de l'àmbit català i de la resta de l'Estat espanyol, i a tots els participants del Taller. Per això creiem que la vostra participació, com a representants d'un dels grups d'interès, així com el vostre coneixement sobre els efectes que la IPP pot tenir en el vostre sector, seran fonamentals per a l'èxit del Taller.

La durada prevista del Taller és de 4 hores i **es realitzarà a partir de les 9,30h a Elisava Escola Superior de Disseny** (c/ Ample, 11-13, Barcelona). Us demano que, si esteu interessats a participar-hi, confirmeu la vostra assistència abans del **9 de maig** de 2001 a la senyora Elena Masferrer i Dodas enviant un missatge de correu electrònic a l'adreça **wmasferrer@correu.gencat.es**, o bé trucant al telèfon **934 445 116**. Al document adjunt trobareu més informació sobre el marc de la IPP, els objectius i resultats esperats del Taller, i també sobre el seu funcionament. Per a qualsevol tipus d'aclariment al respecte, no dubteu a adreçar-vos a la persona esmentada.

Espero poder comptar amb la vostra participació. Rebeu una salutació ben cordial,

Josep Maria Pelegrí i Aixut
Director general de Qualitat Ambiental

Barcelona, 26 d'abril de 2001

6.5 Llistat d'assistents

Nom	Cognom	Institució
Francesc	Abad	Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya
Cándido	Álvarez	Centre de Recursos Mediambientals de l'Ajuntament de Reus
Alba	Bala	Elisava Escola Superior de Disseny
Ramon	Bracons	Centro Español de Plásticos
Alba	Cabañas	Foment del Treball Nacional
Eduard	Castells	Ajuntament de Barcelona
Gemma	Cervantes	UPC, Càtedra de Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global
Xavier	Domènech	Universitat Autònoma de Barcelona
Pere	Fullana	Randa Group, SA
Cristina	Gazulla	Elisava Escola Superior de Disseny
Ramon	Gómez	Miniwatt, SA
Enric	Ibáñez	EcoEmbes, SA
Juanjo	Iraegui	EcoServeis
Verònica	Kuchinov	Antonio Casado y Cía, SA
Andreu	Llanes	Hewlett Packard
Elena	Masferrer	Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya
Carles	Mendieta	Fundació Fòrum Ambiental
Llorenç	Milà	Associació Catalana de Ciències Ambientals
Josefina	Miret	Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA)
Sandra	Muñoz	Institut Cerdà
Marcel	Oliveres	Institut Català del Consum
Javier	Peña	Elisava Escola Superior de Disseny
Josep	Prujà	Centro Español de Plásticos
Joan	Riba	Sharp Electrónica España, SA
Pere	Riera	Universitat Autònoma de Barcelona
Joan	Rieradevall	Elisava Escola Superior de Disseny
Miquel	Rigola	Universitat de Girona
Susana	Rivero	Centre per a l'Empresa i el Medi Ambient, SA
Salvador	Samitier	Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya
Alicia	San Miguel	Ajuntament de Barcelona
M ^a José	Sarrias	Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya
Betina	Schaeser	EcoInstitut Barcelona
Josep M.	Serra	Santa & Cole
Josep	Tresserras	Universitat de Girona
Begoña	Varela	SEAT
Verònica	Vidal	Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya (OCUC)